

TVÅ KÄRLEKAR ELLER TRE...?

- om Olof, Karin och Sven.

Det är inte så långt mellan Filipstad och Sigtuna. Men det är tillräckligt långt för att både fysiska och psykiska förbindelser skall kunna ifrågasättas och undersökas.

Denna påtagliga sträcka drabbar Alex Schulman i själ och hjärta, när han är ung och då han är i mogen ålder konfronteras med en historisk kärlekshistoria. Så blev denna bok till som bär namnet: "Bränn alla mina brev".

Morfar bor i utkanten av Filipstad - en känd man, vars ryckte för alltid har satt sina spår i den svenska folksjäl, ja, kanske inte så folkligt - men ändå upphöjd till kulturmonument på grund av ett stridbart skrivande: romaner, biografier, skrifter - moraliska eller religiösa.

Morfar, Sven Stolpe, mannen med rötterna i en för svenska mått mätt avlägsen Oxfordrörelse.

Stolpe konverterar sedan till den katolska läran. Varför? Kanske av inre tro och uppgörelse med det sekulära samhället eller med religionsmöten på Sigtunastiftelsen, där allt tycks vara möjligt.

För så var det! Allt var möjligt i den gamla och ståtliga byggnaden vid Mälarens vatten. En klassisk byggnad med drag av både nunne- och munkkloster.

Där på höjderna ståtade de antika pelarna med sin kulturella status och i viss mån religiösa högkyrklighet; intellektuellt manifesterad i och med vistelser av svenska författare och poeter, som just Sven Stolpe, Gunnar Ekelöf, Werner Aspenström, Olof Lagercrantz. Och inte minst den namnkunnige biskopen Manfred Björkquist och därefter Olof Hartman.

I den berömda Rosengården kunde de lågmälda samtalen förekomma och i det omfattande biblioteket kunde tystnaden tala genom en mångfald av böcker och religiösa traditioner.

Här vilade också Natan Söderblom med sina egna "hyllor", under det att forskarna skrev med glödande pennor.

Platsen för detta personliga drama mellan Sven och Karin Stolpe - och en viss Lagercrantz - äger rum på denna plats, på olika yttre och inre plan - med mer eller mindre raffinerad framställning av den numera välkände bloggaren och krönikören Schulman.

Jag kan också föreställa mig platsens intensiva förvecklingar. De gamla rummen som trots allt vibrerar och känslor, kärlekskänslor.

Vid min många vistelser på Stiftelsen, alltifrån slutet av 60-talet och fram till ett omvälvande 90-tal, kan jag identifiera mötesplatserna för Karin och Olofs kärlek.

Den tänds där uppe i det s.k. tornrummet. Det är en översta del av Stiftelsens byggnad, varifrån man kan blicka ut över insjöns blå vatten; en plats med surrealistiska drag, där fantasi och verklighet på något sätt kan förenas.

Det är här som skrivande, skapande s.k. författare gärna drar sig undan för att i ensamhet skriva; kanske en kreativ, inre plats, där allt kan förklaras, upptäckas och förverkligas Under senare år satt Lasse Widding här och skriv sina årliga romaner, säkert också Gunnar Ekelöf och så alla de stipendiater som Stiftelsen rikligen belönat med en månatlig vistelse, naturstipendier alltså.

Men det fanns även ett annat rum som var mycket populärt. Det var det s.k. Linnérummet. Det var ljust och infogat i en gavel på högra flygeln. Rummet var som gjort för meditation och andlig närvaro. Jag lade beslag på det under flera stipendievistelser. Och jag förstår att det också var naturligt för Sven Stolpe att alltid boka Linnérummet. Det var det bästa.

Det fanns nämligen ett annat rum som få besökare ville ha. Det var Luther-rummet - mörkt och eländigt, som om reformationens mörka och drastiska puls helt slog in genom fönstret. Till och med herr Luther i form av en mindre staty, stod och bevakade besökarens vandel och leverne.

För övrigt var Sigtunastiftelsen unik på många sätt. På denna, antika tid, var matsalen placerad högst upp i byggnaden, tillsammans med samtalsrum och sammanträdesrum. Här uppe på vänster sida, intill ett av de små fönstren, satt den åldrande Manfred Björkquist och åt sina middagar. Han hade alltid sitt eget bord,

För övrigt kändes det i viss mån hemtrevligt på denna nivå med matsal och kök, där man om nattetid kunde slinka in för att få sig en liten matbit.

Men så åter till kärleksrelationerna - Olof och Karin. De var nämligen en förbjuden kärlek; kanske därför alltför spännande. Sommaren 1932 med början 20 juni, strax före midsommar.

Sven och Karin är nämligen redan gifta. Därmed borde någon ytterligare förbindelse inte kunna uppstå. Men den känsliga Karin, vacker och åtråvärd, charmerande vacker, intelligent kan inte finna sig i Svens sätt att behandla henne. Kanske är han alltför upptagen av sig själv, sitt skrivande, sin karriär. Hon kommer i andra han - inte ovanligt i dessa författaräktenskap.

Så uppstår då denna konkreta dagbok, som Olof Lagercrantz nu skriver, dag för dag, natt för natt. Han är relativt ung - 27 år. Lite yngre än Sven, men ändå.

Och just där i Stiftelsens tornrum fångar Alex Schulman väl sina objekt - både den begynnande, intuitiva kärleksimpulsen, som uppstår mellan Karin och Olof och samtidigt med ett ödesmättat språk och ordval, som gör berättelsen levande.

De ständigt återkommande kärleksorden från Olofs dagbok glimmar till i kortare eller längre avsnitt. De båda vävs samman mer och mer.

Och allt sker bakom ryggen på maken Sven, som tydligen går sin egen väg. Ändå - på något sätt anar han förbindelsen och bygger in den i ett förödande drama; en avslöjande märkning, som om det vore ett grekiskt ödesdrama.

Allt sker där i tornrummet - Svens förnedringsframställning och avslöjande, samtidigt som det mer och mer tycks vara ett drama på liv och död.

Kärleken bryter de borgerliga konventionerna: Karin och Olof blir offer för sin känslor. Samtidigt inser de i djupet av sig själva, att det här kommer inte att hålla, det är ett förödande förhållande - ett drama, utan lyckligt slut.

Under kärlekssommaren 1932 träffas de båda även i Stockholm den 3 juli. Föreningen är fullständig men ändå inte. Det tycks som om livet slocknade för dem. De kärleksbrev, som senare uppdagades, blev ett osynligt sår i deras hjärtan - i en saknadens relation, som tydligen varade livet ut.

Hur det nu är med Svens försök till uppgörelse och olycka med Karin i bilen får jag inte riktigt kläm på. Men - i vilket falls som helst - får hon ett sår i själen och ett fysiskt på halsen, som hon döljer, avvisar.

Sven och Karin tycks inte ha fått något harmoniskt liv tillsammans; inte enligt sonsonen Alex.

Men hur som helst - breven blev inte brända. Boken är nu skriven. Det är en roman, som finner en vid tolkningsram.

Så till slut betraktar Alex mormor Karins brev på köksgolvet. Troligen hör han fortfarande rösten om kärleksbrev: "Bränn dem för Guds skull!"

Hans-Evert Renérius

Bok: Alex Schulman. Bränn alla mina brev. Roman. Bookmark. 2018 s 280.